

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ
УНІВЕРСИТЕТ ОРАДІ

РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції
(Чернівці, 27 травня 2021 р.)*

Чернівці

Технодрук

2021

УДК 321.01(4)(08)

Р 64

Редколегія видання:

Проф., д. пол. н. А. М. Круглашов – науковий редактор
Проф., д. пол. н. Н. Ю. Ротар – заступник наукового редактора
Проф., д. пол. н. В. І. Бурдяк – член редколегії
Проф., д. пол. н. Є. П. Юрійчук – член редколегії
Доц., к. пол. н. М. М. Гуйтор – член редколегії
Доц., к. пол. н. С. М. Швидюк – член редколегії
К. пол. н. І. О. Равлик – член редколегії
К. пол. н. І. В. Цікул – відповідальний секретар

International Editorial Board

BALUK Valenta – doctor habil., Professor, Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Poland – Head of the Committee
DEL CAMP Alain – Doctor, Honorable Secretary General, Senate of France, Paris, France
AMARAL Carlos Pacheco – doctor, Professor, University of Azores, Ponta Delgada, Portugal
VATYL Viktor – doctor of Political Science, Professor, Yanka Kupala State University of Grodno, Belarus
DIRDALA Lucian-Dumitru – doctor, Center of European Studies, Alexandru Ioan Cuza University, Iasi, Romania
JURAWSKI vel Grajewski Przemyslaw Piotr – doctor habil., Professor, University of Lodz, Poland
CUCERESCU Vasile – doctor, Professor, ECSA Moldova
LYSIUK Anatoliy – doctor of Political Science, Professor, Brest State University named after Aleksandr Pushkin, Belarus
STKPIEC-KUCZYCSKA Alicja – doctor habil., Professor, University of Lodz, Poland
HORGA Ioan – doctor, Professor, University of Oradea, Romania

Рецензенти:

доктор політичних наук, професор Остапець Ю. О.
доктор політичних наук, доцент Костенко А. М.

Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Чернівці, 27 травня 2021 року. Чернівці : Технодрук, 2021. 244 с.
ISBN 978-617-8034-16-0

До збірника включено тези доповідей та повідомлень учасників XI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи», яка відбулася 27 травня 2021 року. Центром наукового обговорення стали теоретико-методологічні проблеми дослідження політичних інститутів та політичної суб'єктності, динаміка політичних цінностей в Україні та країнах ЦСЄ в контексті євроінтеграційних процесів, інформація vs дезінформація в (гео)політичному просторі, національні та регіональні практики реагування на безпекові виклики сучасності, проблеми формування регіональних стратегій управління результатами децентралізації в Україні.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх зацікавлених проблемами розвитку сучасної політичної науки та науки державного управління.

УДК 321.01(4)(08)

ISBN 978-617-8034-16-0

© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021
© Науково-дослідницький інститут Європейської інтеграції та регіональних досліджень, 2021
© ПБКФ «Технодрук», 2021

Зміст

ПЕРЕДМОВА	7
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ТА ПОЛІТИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ	
<i>Рошка Людмила.</i> Политическое поведение граждан современных демократических государств	10
<i>Молочко Павло.</i> Політичні партії в умовах зміни комунікаційної моделі з суспільством	13
<i>Moraru Victor.</i> The meaning of focusing on the historical past in the actions of symbolic politics	17
<i>Бурдяк Віра.</i> Г. Алмонд, С. Верба та Г. Пауелл – засновники концепції політичної культури	19
<i>Дмитренко Олена.</i> Неурядові аналітичні центри у структурі третього сектору України	23
<i>Клим Руслана.</i> Теоретичні підходи до розуміння поняття «європеїзація»	27
<i>Антонюк Дмитро.</i> Електоральний клієнтелізм як прояв політичної корупції в Україні.....	30
<i>Бондаренко Лев.</i> Теоретико-методологічні аспекти дослідження політичних технологій	33
<i>Комолов Артем.</i> Виклики сучасним виборчим процесам в Україні	36
<i>Белінська Альбіна.</i> Концептуальні основи вивчення інституту президентства в Україні	39
<i>Каранчук Василь.</i> Концептуалізація інституту громадянської освіти в управлінських стандартах сучасності	43
<i>Довгенко Віталій.</i> Наукові підходи до визначення поняття «стратегічні комунікації»	45
ДИНАМІКА ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЦСЕ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	
<i>Ляшенко Тетяна.</i> Політичні цінності в Україні як фактор впливу на соціально-економічний розвиток	49
<i>Кононенко Наталія.</i> Аксиологічна дуальність українців та кризи політичного розвитку	53
<i>Щербенко Едуард.</i> Борщ та барикада. Український транзит і республіканський субстрат	62
<i>Лысюк Анатолий.</i> Белорусско-польские отношения: потенциал конфликтности	64
<i>Ключкович Анатолий.</i> Європейський вимір ціннісних орієнтацій у словацькому суспільстві	69

Яремчук В'ячеслав. Вплив євроінтеграційних процесів на формування політичних цінностей політичної еліти України: регіональний аспект	73
Рохов Руслан. Запит на зміну форми та змісту політичної участі громадян в процесі формування публічної політики в Україні	76
Вуйко Анастасія. Маркування європейської ідентичності громадян України та Молдови на останніх президентських виборах	79
Миндреску Юлія. Роль інститутів-медіаторів у реалізації антикорупційної політики Румунії	82
Зайцева Зінаїда. Дискурс ідентичностей на виборах до Європейського парламенту (2019)	92
Федорчак Тетяна. Президентські вибори 2018 року в Чеській Республіці	96
Драпак Михайло. Формування європейського режиму захисту прав національних меншин на фоні континентальних інтеграційних процесів	99
Карпо Катерина. Електоральна політична участь громадян Азербайджану на парламентських виборах 2020 р.: етап реєстрації кандидатів	104
Мінтале Валентина. Українсько – німецьке співробітництво в шкільній освіті – шлях до інтеграції в європейський освітній простір	108

ІНФОРМАЦІЯ VS ДЕЗІНФОРМАЦІЯ В (ГЕО)ПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ: ЧИННИКИ, МЕХАНІЗМИ ТА НАСЛІДКИ

Балюк Валентин. Пропаганда і дезінформація Росії в польському та українському інформаційному просторі	113
Ротар Наталія. Партисипаторні інструменти вироблення політики протидії дезінформації в Європейському Союзі	115
Карпо Василь, Нечаєва-Юрійчук Наталія. Геополітичні уроки сьогодення: інформаційна складова	121
Цікул Ірина, Гривас Олександра, Мотревич Дарія. Інструменти формування медіа компетентності	124
Конет Андрій. Саморегулювання як спосіб міжнародної правотворчості в інформаційній сфері	129
Берегеч Павло. «Brexit»: причини та наслідки	131
Кашук Денис. Управління регіональним інформаційним простором в умовах кризи	135
Коваленко Ельвіна. Інформаційна безпека як основа державного суверенітету	139
Семенюк Ангеліна. Конструювання зовнішньополітичного іміджу держави в контексті парадигм комунікації Р. Крейга	141

БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ПРАКТИКИ РЕАГУВАННЯ

<i>Круглашов Анатолій.</i> Суспільна консолідація в Україні: гравці та їх ігри	145
<i>Sprincean Serghei, Sohotchi Tudorita – Sanda.</i> Human security and personal safety approaches to the contemporary East-European security challenges	149
<i>Новоскольцев Геннадій.</i> Тероризм як глобальна проблема сучасності	156
<i>Козачук Олег.</i> EU's actorness in the Eastern Partnership region vs Russia's assertiveness	159
<i>Парчевский Николай.</i> О роли психосемантического и лингвистического анализа в периоды социальной напряженности..	162
<i>Пачос Юлія.</i> Громадянська освіта та національна безпека: співвідношення та виклики у сучасному світі	167
<i>Новоскольцева Людмила.</i> Система глобальної екологічної безпеки України	170
<i>Кондратенко Олег.</i> Безпекові виклики сучасності: національні та регіональні практики реагування	173
<i>Савінок Віктор.</i> «Аналогічне мислення» в німецькій політиці безпеки на прикладі концепту «Східної політики»	184
<i>Фетісов Олександр.</i> Україна в системі міжнародної безпеки	191
<i>Маковей Тетяна.</i> Освітня міграція як інструмент м'якої сили	194
<i>Мікуленко Анна.</i> Монетарні інструменти впливу в зовнішній політиці сучасних держав	198

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

<i>Бевз Тетяна.</i> Політичний «ландшафт» України на регіональному рівні: режими, влада, еліти, олігархи	202
<i>Токар Маріан.</i> Інституціональна взаємодія як очікуваний проміжний результат децентралізації в Закарпатті	205
<i>Чебанік Віталій.</i> Механізми та інструменти формування стратегій регіонального розвитку: практичний досвід окремих територіальних громад дністровського району	209
<i>Манчуленко Галина.</i> Методика оцінки рівня спроможності громад як запорука формування ефективних регіональних стратегій управління результатами децентралізації в Україні	212
<i>Недокус Ігор, Юрчишин Ірина.</i> Проблемні аспекти надання адміністративних послуг в Україні в електронній формі	215
<i>Птахіна Ольга.</i> Шляхи визначення ефективності розвитку об'єднаних територіальних громад	218
<i>Сабадаш Наталія.</i> Регіональні особливості здійснення децентралізації у країнах Центральної та Східної Європи	222

Бурега Василь. Формування стратегії управління результатами децентралізації в Україні	226
Камерле Дар'я. Інноваційні механізми взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства	229
Куриш Юліан. Управління процесами розвитку територіальних громад	232
Філяк Ксенія. Україна як держава з європейським вибором: управлінські виклики початку XXI століття	236
Фудула Валентина. Нова редакція закону «Про місцеве самоврядування»: основні зміни	239

vlada-pohrozhuvala-zbyty-avialajner-ryanair-yakshho-vin-ne-syade-minsku-opozycziya

2. Інцидент з літаком Ryanair: в ЄС обіцяють «наслідки» для влади Білорусі. URL: <https://www.dw.com/uk/intsydent-z-litakom-ryanair-v-yes-obitsiaiut-naslidky-dlia-vlady-bilorusi/a-57637342>

3. Коронавірус против демократії: як пандемія змінює світ. URL: https://www.gazeta.ru/politics/2020/03/28_a_13026643.shtml

4. Протасевич перед затриманням казав, що на нього чекає смертна кара – ЗМІ. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2021/05/23/7294566/>

5. Україна в інформаційному просторі Росії та Білорусі: основні наративи. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/ukrayina-v-informatsijnomu-prostori-rosiyi-ta-bilorusi-osnovni-naratyvy-i35175>

6. Carrell S. Russian cyber-activists «tried to discredit Scottish independence vote». URL: <https://www.theguardian.com/politics/2017/dec/13/russian-cyber-activists-tried-to-discredit-scottish-independence-vote-says-analyst>

7. Emmott R. Spain sees Russian interference in Catalonia separatist vote. URL: <https://www.reuters.com/article/us-spain-politics-catalonia-russia/spain-sees-russian-interference-in-catalonia-separatist-vote-idUSKBN1DD20Y>

8. Harding L. We should beware Russia's links with Europe's right. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/dec/08/russia-europe-right-putin-front-national-eu>

*Ірина Цікул, к. політ. н., доцент
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1579-3544>*

*Олександра Гривас
Дарія Мотрєвич
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

Інструменти формування медіакомпетентності

Нове тисячоліття ознаменовано переходом до інформаційного суспільства: ми живемо та розвиваємось в еру інформаційних технологій, глобалізації сфер людської діяльності та швидкого розвитку науки і техніки. В зв'язку з цим виникає необхідність для кожної людини вміти не просто сприймати ці стрімкі зміни, а мати змогу правильно реагувати на них. Адже

.....
успішність людей залежить не тільки від орієнтації на певні установки, а й від того яким чином вони здатні сприймати факти будь-якого характеру, які щодня, щохвилини поширюються через інформаційні потоки. Погоджуємось, що дійсно актуальною проблемою сучасності є неспроможність значної кількості людей протистояти маніпуляціям, які використовуються задля створення власного іміджу або ж задля конкуренції. Не менш вагомою за значенням є проблема величезного потоку інформації, у якому просто можна «потонути» поміж надлишку в пошуках необхідного.

В даному контексті важливого значення набуває медіаосвіта, що слугує захистом від протиправного та маніпулятивного впливу засобів масової комунікації. Метою медіаосвіти є формування медіакультури, що включає в себе медіакомпетентність та медіаграмотність [2]. Під медіакомпетентністю ми розуміємо вміння використовувати, критично аналізувати, оцінювати та передавати інформацію в різних видах, формах і жанрах, аналізувати складні процеси її функціонування в соціумі, дотримуючись медіакультурних цінностей, уподобань і стандартів. Розвиток медіакомпетентності пропорційно пов'язаний із досвідом аудиторії як споживача інформації, і досвідом творця інформації. Саме поєднання цих двох складових, на наш погляд, сприяє виробленню критичного мислення. Медіакомпетентність передбачає готовність особистості до вмілого й безпечного користування інформаційно-комунікаційними технологіями та системами мас-медіа, що стрімко розвиваються і мають значний вплив на процеси суспільного розвитку [1].

Вважаємо, що у процесі формування медіакомпетентності насамперед варто зосередити увагу на розвитку навичок відбору потрібної інформації з-поміж всього Інтернет-простору. Адже величезна кількість інформації, в тому числі фото та відео, знаходяться у легкому доступі для кожної людини. Не всі вміють відрізнити фейк від дійсно правдивої інформації – так і виникають чутки та дезінформація. Таким чином, виникає необхідність у формування навичок критичного мислення не тільки у дітей, а й старшого покоління, оскільки вони виконують виховну функцію

та володіють інструментами впливу на молоде покоління. Люди будь-якого віку повинні оволодіти навичками медіакомпетентності для вмілого протистояння медіа-маніпуляціям.

Також варто звернути увагу на те, що абсолютно кожна людина, використовуючи Інтернет-ресурси, є не просто пасивним споживачем інформації, яку до прикладу подають ЗМІ, вона сама, в певний момент, може стати інформатором або ж, гірше того, дезінформатором. Пандемія COVID-19 слугує нам яскравим прикладом подібних випадків. Більше ніж протягом року ми спостерігаємо просто величезні потоки інформації різного характеру, яка в умовах пандемії, невизначеності та паніки викликає у людей не просто ще більший страх, а недовіру або ж розповсюдження будь-якої неправдивої інформації. Для подолання таких проблем, суспільство повинно навчитися критично аналізувати інформацію, фільтрувати її, вміти ідентифікувати емоційну та підтверджену фактами складову, незважаючи на те, наскільки впливовими є джерела.

На нашу думку, важливим інструментом формування медіакомпетентності є інтеграція даного компоненту в систему освіти. Рівень медіаграмотності як викладачів, так і школярів чи студентів абсолютно різний, що не дозволяє використовувати єдиний підхід адаптації до нового формату навчання. Тобто, формування медіаграмотності на рівні суспільства передбачає залучення компетентних фахівців, які зможуть легко та доступно пояснити яким чином використовувати інформаційно-комунікативну техніку, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, успішно здобувати необхідну інформацію, свідомо сприймати та критично тлумачити її, розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують [1]. Це вимагає фундаментальної підготовки з інформатики, адже без цього неможлива реалізація медіаграмотності взагалі та безпосередня готовність вчителів, до прикладу в школах, використовувати мас-медіа належним чином у навчальному процесі, щоб зумовити формування навичок медіаграмотності уже в ранньому віці.

Інтернет, з одного боку, відкриває величезні можливості для розвитку та самовдосконалення особистості, а з іншого – ці ж можливості стають платформою для маніпуляцій свідомістю та розвитку пропаганди. Медіа світ став невід’ємною частиною нашого життя, але щоб не стати його заручником, ми повинні самі «приборкати» його. Створення технологій, навчального процесу, навичок, підготовка спеціалістів і, найголовніше, особисте бажання людей вчитися та розвиватися є запорукою успіху.

Увесь наш світ – це своєрідна система, що функціонує в реальному часі, а медіакомпетентність в ній слугує певним антивірусом. І справді, вона є чи не найнеобхіднішим навиком у XXI столітті, тому що допомагає ефективно взаємодіяти та комунікувати з людьми. Вважаємо, що формування навичок медіаграмотності потрібно є актуальним з позиції того, що в новому тисячолітті медіа перетворилося із засобів у цілу культуру, однак на жаль, як було зазначено вище, не вся інформація в ЗМІ висвітлюється правдиво. А на наше світобачення достатньо сильно впливає той факт, що в стрімкому потоці щоденних подій людям інколи важко підсумувати все те, що вони сприймають.

Медіакомпетентність – це не просто знання, це навички та щоденні звички, завдяки яким розвиваються аналітичні якості. Саме завдяки їх наявності повідомлення в засобах масової інформації починають сприйматися у іншому ракурсі, а саме з позиції критичного розуміння. Грамотність та розбірливість в медіа-середовищі допомагає уникати неточних новин і отримувати правдиву інформацію про події. Фундаментом цієї компетентності слугує персональна людська відповідальність як споживача інформації.

Аналізуючи можливості та шляхи підвищення рівня критичного мислення серед студентства та людей середнього віку, ми неодноразово зверталися до проблеми сучасних соціальних мереж. Так, справді, інколи там можна знайти інформацію, не спотворену пропагандою та маніпуляціями, але частіше, на таких платформах як Instagram та Telegram використовуються всі методи заради привернення уваги аудиторії та створення палких суперечок у коментарях.

Нам надзвичайно сумно усвідомлювати той факт, що достатньо велика кількість жителів нашої держави довіряє всьому, про що говориться на телебаченні. Більшість каналів в Україні належить медіа-магнатам, тому, очевидно, що будь-яка інформація на них подаватиметься з вигідної власнику позиції, без врахування інтересів народу.

Дані проведеного нами опитування засвідчують, що саме молодь є найбільш гнучкою цільовою групою, яка прагне до змін та вдосконалення особистих медіа-навичок. Саме вони найбільш зацікавлені в розвитку критичного мислення. Одна, для того, щоб стати медіакомпетентним, недостатньо лише логічно мислити, хоч це і є основою, слід орієнтуватися тільки надійні та перевірені джерела інформації, перевіряти сумнівні новини мінімум на трьох інших медіа-ресурсах.

Інтенсивний розвиток інформаційного середовища вимагає від людства постійного вдосконалення. Пандемія Covid-19 змінила світогляд, наклавши великий відбиток на кожного. Гаджети та безперервний доступ до Мережі створили простір постійного інформаційного напруження, проте без них не було б ні можливості навчання, ні роботи. Світ змінився, а ми ніколи не будемо такими, якими були до 2020 року, тому надзвичайно важливим завданням залишається підтримка інформаційної обізнаності та популяризація інструментів підвищення рівня медіакомпетентності, яка допомагає критично мислити, формувати певне розуміння та дозволяє приймати компетентні рішення.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція).
URL : <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity-v-ukraini-nova-redaktsiya/>
2. Kellner D. Media Culture: Cultural studies, identity and politics between the modern and postmodern. London; New York: Routledge, 2020. 334 p.